

УДК 101+316.165:378

Л. В. Горохова,
кандидат філософських наук
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
_glv@ukr.net
ORCID: 0000-0002-5114-523X

ФІЛОСОФІЯ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ДИСЦИПЛІНИ У СУЧАСНИХ ВУЗАХ

У статті автором проаналізовано питання місця соціально-гуманітарних дисциплін (зокрема філософських) у навчальних планах сучасних вузів. З'ясовано, що соціокультурна ситуація вимагає не лише визначення сутності й змісту сучасної філософії, уточнення її предмету як науки та навчальної дисципліни, а й необхідність перегляду світоглядних позицій викладачів. Констатовано необхідність відновлення філософії та її галузей не тільки в межах вузівської освіти, а й в українському суспільстві загалом.

Ключові слова: філософія, соціально-гуманітарні науки, світоглядні позиції, реформування освіти, обов'язкові дисципліни, вибіркового блоку.

*"... Кожен народ тим більш цивілізований і освічений,
чим краще в ньому філософствують..."*
Рене Декарт

Постановка проблеми. Сучасне українське суспільство під впливом глобалізаційних процесів опинилося у ситуації достатньо жорстких вимог щодо професійної підготовки майбутніх фахівців. Остання ж вимагає змістовної освіченості та компетентності не зважаючи на галузь знань. Зокрема в статті 1 Закону України "Про вищу освіту" зазначено, що вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі [1]. Відтак перед освітніми закладами постає досить складне завдання – не лише дати достатній рівень знань, а й сформувати у сучасних студентів вміння й навички безперешкодно орієнтуватися в інформаційних потоках, виконувати пошук та опрацювання даних, вільно обирати раціональні алгоритми роботи з інформацією й застосовувати їх у майбутній фаховій діяльності. Відповідно, важливим на цьому етапі є реформування вищої школи, результатом якого буде підготовка не закомплексованої генерації фахівців, нової української еліти. А відтак, не втрачають актуальності й слова экс-міністра освіти і науки С. Квіта, який ще в лютому 2015 року зазначав: "Сьогодні Україна потребує комплексної стратегії гуманітарної політики в усіх сферах" [2]. Саме освіта є вагомим інструментом ефективного розвитку країни, важливою основою фахового, морального, політичного рівня та процесу духовного формування молодого людини, її світогляду. Як підтверджує досвід, особливо на сучасному етапі розвитку, ми не повинні нівелювати значення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, що закладають базис методології пізнання, формують світогляд майбутніх фахівців.

Ігнорування необхідності максимального використання потенціалу гуманітарної освіти й історичної спадщини, небажання формувати в суспільній свідомості позитивний образ національної історії вже призвели до підриву основ національної безпеки України. Підтвердженням безвідповідальної, непродуманої та непослідовної гуманітарної політики впродовж 20 років незалежності, стало вторгнення і захоплення російськими терористами частини наших земель. Ворогуюча сторона готувалася до нападу, агресивно вела інформаційну війну за цінності, пропагувала свої світоглядні орієнтири та історичні міфи. У результаті таких дій значна частина українського населення (особливо на Сході та Півдні) опинилася під впливом "росського міра" і як наслідок – анексія Криму, АТО на Сході і тисячі загиблих і знівечених. Крім того, чи не призведе захоплення сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями до поглинання Всесвітньою мережею Інтернет, до формування "віртуального світогляду", що стане чинником нівелювання буденної свідомості та світогляду? Сучасна ситуація в Україні характеризується новими тенденціями розгляду буттєвих засад реальності. Такі тенденції визначають специфічну методологічну ситуацію – поширення ідей деконструкції, деструкції, децентрації. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема збереження і переосмислення традиційних, смисложиттєвих цінностей культури. Філософія ж як культурний феномен, символічно репрезентує онтологічні основи культури та буття людини у світі.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. До питань важливості філософії і її значення у житті людини звертались ще в найдавніші часи. Актуальність проблеми в сучасному світі та її багатоаспектність підтверджує значна кількість публікацій та обговорень не лише в наукових колах, а й відповідними реакціями з боку МОН України. Окреслена проблематика та гуманітарна криза були висвітлені у працях сучасних дослідників Л. Губерського, С. Дацюка, В. Деревинського, П. Кралюка, М. Кругляка, М. Поповича, П. Сауха та інших.

© Горохова Л. В., 2017

Метою статті є обговорення значення соціально-гуманітарних наук у сучасній системі вищої освіти та їх місця у начальних планах, а також обґрунтування необхідності викладання філософських дисциплін для якісної професійної підготовки майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Слушною, на наш погляд, є думка Сергія Дацюка про те, що "Філософія є найменш захищеною державою, бізнесом та суспільством в цілому в порівнянні з наукою, мистецтвом чи релігією. Якщо майже ніколи не буває так, що в суспільстві повністю вмирає релігія, мистецтво чи наука, то філософія в тих чи інших суспільствах може вмирати, болісно народжуватися чи бути мертвонародженою – є цілі історичні періоди і цілі народи, які ніколи не знали філософії. Але навіть наявність філософії в тій чи іншій країні не відроджує духовну потугу філософії, бо вона корениться тільки у фундаментальній філософії [3]. Дійсно, як підтверджує історичний досвід, держави, де свідомо чи несвідомо руйнувалася і занепадала гуманітарна політика, суспільні дисципліни ставали непотрібними, а особливо непотрібною – філософія. Для нашої "нової еліти" це взагалі щось "зарозумне" й до того непрагматичне. Як результат: "Ми ризикуємо втратити гуманітарну складову в навчальному й виховному процесі студентів. І це в умовах гібридної війни, де велику роль відіграє інформаційна, власне гуманітарна, складова, коли ворог свідомо нав'язує нам через пропаганду своє бачення світу, культурні та суспільні цінності. Тут мимоволі пригадується кадр з класичного Довженківського фільму, коли розлючений селянин, згорьований війною, злиднями, починає бити коняку, а вона говорить йому людським голосом: "Не туди б'єш, Іване!" Невже наші високопоставлені не розуміють, що нинішня наша війна з Росією – це не тільки результат розвалу нашої армії, силових структур, а й результат недолугої гуманітарної політики? Тепер ми, схоже, ризикуємо отримати Іловайськ на гуманітарному фронті" [4].

Слід наголосити, що нівелювання статусу соціально-гуманітарних дисциплін у навчальних планах ВНЗ, як один із кроків "удосконалення вітчизняної системи вищої освіти", яке розпочалося у 2014 році ще раз підтвердило болючість та актуальність окресленої проблеми і необхідність її обговорення. Оскільки згідно з новим Держстандартом, такі дисципліни як етика, естетика, культурологія, релігієзнавство, логіка, онови права та інші переведені у розділ курсів за вибором. Відтак, у кращому випадку майбутніми фахівцями можуть вивчатися дві з перерахованих дисциплін, а в гіршому – лише одна, або й жодної. Питання набуло неабиякого резонансу, особливе занепокоєння висловлювали спільноти філософів і істориків. Дискусія набула публічного виміру, тому в Уряді було прийняте рішення провести нараду, аби напрацювати спільні шляхи виходу із ситуації. На нашу думку, обурення й звернення науковців до влади сприяли проведенню в той час МОН України спільно з іншими установами спільного брифінгу Віце-прем'єр-міністра, Міністра культури В. Кириленка, Міністра освіти та науки С. Квіта, директора Інституту філософії імені Г. С. Сковороди М. Поповича, ректора Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка Л. Губерського та директора Інституту історії України НАНУ В. Смоля щодо обов'язковості вивчення гуманітарних дисциплін в українських ВНЗ і ще раз засвідчили актуальність окресленої проблеми. За підсумками наради В. Кириленко повідомив: "Ми усвідомлюємо необхідність збереження викладання філософських, історичних і загалом українознавчих дисциплін у вищій освіті. Кількість години буде не зменшуватися, а збільшуватися" [5]. Доцільність такого рішення підтверджує й те, що не зважаючи на науково-технологічний прогрес та розвиток інформаційних технологій сучасний випускник, майбутній фахівець з вищою освітою житиме і працюватиме не в технічному середовищі, серед технологічних ліній, новітніх пристроїв, машин, а у світі соціальному, у нескінченій мережі людських стосунків, вчинків, дій. На наш погляд, трудовий потенціал кваліфікованих кадрів буде недостатньо підготовленим до суспільного життя, якщо не знатиме, як функціонує держава і вся система економічних, політичних чи юридичних інститутів, які він має права, свободи і обов'язки як громадянин країни.

Багато поглядів, думок та висловлювань щодо кризи гуманітарних наук зустрічаємо впродовж останніх років у ЗМІ та мережі Інтернет. Зокрема ресурс TheConversation.com провів опитування з колишніми президентами американських університетів з приводу того "Що все це означає для освіти? Чому гуманітарні науки переживають кризу легітимності? І чому це важливо?". які у своїх відповідях ще раз наголосили на вагомості й підтвердили значення гуманітарного знання. "Зрештою, в університетській освіті має бути як мінімум три цілі: допомогти людині зрозуміти, хто вона така, що її хвилює і що мотивує; допомогти їй зрозуміти своє місце у великому світі; підготувати її до майбутньої роботи" – зауважив Берні Махен з Університету Флориди. А Кевін Рейлі, який керував Вісконсинським університетом стверджував: "Вміння, які компанії прагнуть бачити у своїх людей, формуються і тестуються в процесі вивчення гуманітарних предметів" [6].

Легковажне ставлення до суспільно-гуманітарних предметів, як до баласту навчального процесу, викликало також занепокоєння громадськості. Тому що, як підтверджує досвід, реформуючи систему вищої освіти, потрібно зважено і ретельно прораховувати, щоб новації не послаблювали основ національної безпеки. Крім того, ліквідація гуманітарного циклу у вишах не лише суперечитиме інтересам держави загалом і освітянським зокрема, а й вплине на ефективність підготовки висококваліфікованих кадрів. У суспільстві й державі не лише зростатиме соціальне напруження, а й відбудеться нівелювання соціальної компетенції фахівців. Переміщення з блоку нормативних історичних, політологічних,

соціологічних, філософських дисциплін призведе до випуску вузькопрофільних виконавців, непридатних оцінювати тенденції суспільного розвитку та соціальне значення власної діяльності.

Аналізуючи європейські інтеграційні процеси, на які ми зазвичай орієнтуємось, потрібно усвідомлювати, що засадничим світоглядним принципом європейської освіти є єдність у розмаїтті. Не викликає жодного сумніву, що нині в Україні існує гостра необхідність переглянути й "відформатувати" базові освітні програми, які допоможуть підготувати інтелектуально активного, поінформованого й енергійного громадянина, фахівця і лідера своєї справи. Адже ще давньогрецький філософ Геракліт говорив про те, що "усе плине, усе змінюється" і "не можна двічі ввійти в одну і ту саму ріку". Відтак, ми можемо зазначити, що й філософія теж не стоїть на місці, вона трансформується, набуває нових форм, шукає модерні засоби та форми опису дійсності й вираження самої себе. Тому на зауваження "прихильників" філософії про те, що не завжди легко оцінити той чи інший процес з точки зору категорій введених Платоном, Сократом, Г. Гегелем, Р. Декартом, Дж. Локком, С. Керкегором, Б. Спінозою та іншими хочемо зазначити, що оскільки філософія допомагає осмислити смисложиттєві питання чи проблеми в певний історичний час, у конкретному місці й культурній ситуації, це робить її "виявом духу епохи", етносу, нації, "квінтесенцією культури". Тобто філософія та її галузі відображають культурне життя конкретної спільноти у визначений час, даючи свою відповідь-"істину" на "одвічні" питання. У наш час, однією із головних функцій філософії, котра "постає з її духовної потуги, є подолання цивілізаційної кризи, спроба знайти відповіді на епохальні питання сучасності, запропонувати нове мислення та бачення Світу, а тепер вже і Позасвіту – новий світогляд чи навіть нову світо конструкцію" [3]. Філософія сьогодні не претендує на пошук абсолютної істини, оскільки саме поняття абсолютної істини у певному сенсі перестало бути вживаним. Втрачаючи старі метафізичні амбіції, філософія не здригнула, а навпаки, розвивається, стає більш багатобарвною і багатогранною. Ця філософія (чи філософії) шукають по суті те ж саме і вирішують ті ж проблеми, що й завжди, хіба що не обмежуються полемікою у межах метафізичних конструкцій. Швидше вони виходять із них у напрямку до реальності, а не до абстракцій.

Нині у філософії можна помітити яскраво виражене прагнення розглядати проблеми людини та її існування з практичної точки зору. І немає, власне, іншої області знання, яка б досліджувала їх так детально і всебічно, робила б такі основоположні висновки, як це робить філософія та її галузі. Навіть засновник iPad Стів Джобс у 2010 році під час її презентації наголошував, що : "у ДНК Apple закладена ідея про те, що одних тільки технологій недостатньо. Потрібна технологія, "одружена" із загальноосвітніми предметами, з гуманітарними науками, що породжує результати, які змушують наші серця співати" [6]. На нашу думку, філософія насправді повинна бути невід'ємною складовою життєвого світу представників сучасного глобалізованого суспільства, оскільки філософські ідеї дозволяють людині свідомо орієнтуватися у всесвіті й соціумі, а також аналізувати й вмотивовувати власні дії та вчинки й осмислено сприймати поведінку оточуючих. Можливо нам дійсно потрібно дослухатися до слів колишнього президента університету Клемсона Джима Баркера, який зазначав : "Щоб процвітати в суспільстві, потрібно бути допитливим і творчим, вміти критично мислити і добре комунікувати" [6]. У підтвердження цієї думки хочемо згадати той факт, що учителем Олександра Македонського був Аристотель, який навчив його більш важливим речам ніж військова справа – широко дивитися на світ, а також позбавив його провінційності, притаманної македонським правителям, навчив бути "володарем світу".

У той же час, філософія не була б соціокультурною цінністю, якби не розвивалася і водночас не володіла внутрішньою стійкістю. Можливо, окремі із зазначених аргументів, і зробили крок на її користь у ситуації, коли особливо гостро постало питання викладання філософсько-українознавчих дисциплін і уряд, зваживши на це, все ж таки пообіцяв залишити їх у блоці предметів для обов'язкового викладання у вищих навчальних закладах, хоча фактично в окремих вузах це і нині залишається у вигляді "нормативні vs вибіркові". Навіть на сучасному етапі реформування освітньої галузі не можливо підтвердити цілковите дотримання і виконання обіцянок экс-міністра освіти і науки С. Квіта, який у лютому 2015 року зазначав : "Ми будемо заохочувати університети, кафедри, викладачів робити цікаві інтегровані курси з філософсько-українознавчих дисциплін, щоб запроваджувати принцип конкурентоздатності між викладачами кафедр, у наслідок чого зростатиме якість навчання" [7]. Повернення соціогуманітарного знання в блок обов'язкових дисциплін дозволить створювати науково обґрунтовані моделі випускника ВНЗ, здійснювати необхідний аналіз потреб у висококваліфікованих кадрах, впроваджувати систему зворотного зв'язку "вуз-роботодавець", удосконалювати методи, засоби навчання, управління і самоврядування вузом. Вивчення філософських дисциплін не лише сприятиме розвитку і формуванню мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей у майбутніх фахівців, а й допоможе зрозуміти складні та суперечливі процеси суспільного розвитку. Своєрідним узагальненням вищезазначеного є висловлювання Л. Губерського про те, що "без гуманітарного знання неможливе осмислення соціальної реальності і розробка стратегії поступу, оскільки саме воно найбільш адекватно моделює цілісну картину і динаміку світу, дозволяє вийти на метарівень аналізу соціальних проблем. Носіями такого знання мають стати всебічно підготовлені спеціалісти, які відчують себе спадкоємцями світової і вітчизняної культури і адекватно

відповідають сучасним вимогам професійної та світоглядної компетенції", яке ще раз підтверджує необхідність" [8].

У якості **висновків**, на нашу думку, доречно вжити вислів Аристотеля про те, що "мудрість – найточніша з наук". А оскільки філософія – це "любов до мудрості", то вона є важливою і необхідною для вивчення. А завданнями викладача мають стати не лише доведення, що філософія – це не просто світогляд (знання про світ) і підстава для самовизначення людини, а й переконання та підтвердження, що саме філософські знання дозволять будувати мости довіри й толерантності, взаємоповаги й терпимості, а не стіни і фортеці в процесі діалогу з суспільством у складному сучасному глобалізованому світі. Допоможуть майбутнім фахівцям класичних, юридичних, економічних та інших спеціальностей не лише вирішувати смисложиттєві питання, а й сприятимуть їхньому кар'єрному зростанню.

Таким чином, можемо зазначити що, у сучасних студентів, а відповідно й у майбутніх фахівців ХХІ століття не повинні домінувати технократичне мислення і захоплення новітніми інформаційними технологіями. Керівництву вузів та професорсько-викладацькому складу в процесі навчання та формування професійних вмінь і навичок необхідно звертати увагу на розвиток майстерності організації комунікативних процесів та взаємодії, налагодження відносин в колективі, з урахуванням індивідуальних особливостей працівників (їх внутрішнього світу). Оскільки випускник не тільки займатиметься професійною діяльністю, а й братиме участь у функціонуванні й відтворенні економічних, політичних та інших соціальних інститутів, а тому повинен бути підготовленим до врахування людського фактору та використання гуманістичних цінностей. Сприяти зазначеному спектру соціальної творчості й покликані соціогуманітарні науки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про вищу освіту" / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Гуманітарні виклики для освіти й міністерства / Тиждень.ua. 5 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://tyzhden.ua/Society/129181>.
3. Чи потрібна філософія в Україні / Сергій Дацюк // Незалежний культурологічний часопис "ґ". Число 80 / 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : http://www.ji.lviv.ua/n80texts/Chy_potribna_filisofia.htm.
4. Чи потрібна нам філософія? / Петро Кралуєк / День. Київ.ua. 5 липня 2005 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/chi-potribna-ukrayini-filosofiya>.
5. Українознавчі дисципліни у вузах зберезуть / В. Кириленко // День. Київ.ua. 3 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.day.kyiv.ua/uk/news/040215-ukrayinoznachchi-dyscypliny-u-vuzah-zberezhut-kyrylenko>.
6. Навіщо потрібні гуманітарні знання? / Innovations.com.ua. Інтелект-проект для kmbc. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://innovations.com.ua/ua/articles/op-manage/19374/navisho-potribni-gumanitarni-znannya>.
7. Міносвіти погодилося залишити у вишах філософсько-гуманітарний блок і збільшить години на ці дисципліни / Рідна країна. Світоглядний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://ridna.ua/2015/02/pislya-shyroko-ho-rezonansu-ministerstvo-osvity-taky-pohodylyosya-ne-tilky-zalyshyty-u-vyshah-filosofsko-humanitarnyj-blok-a-j-zbilshyty-hodiny-na-tsi-dystypliny/>.
8. Гуманітарний простір освіти : сучасні виміри та пріоритети / Л. В. Губерський / Філософські проблеми гуманітарних наук : [збірник праць] [Електронний ресурс]. – Київ, 2009. – 500 с. – Режим доступу до джерела : <http://www.info-library.com.ua/books-text-11392.html>.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" [Law of Ukraine "On Higher Education"] / Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) [Verhovna Rada (VVR)], 2014, № 37-38, st.2004. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do dzherela : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Humanitarni vyklyky dlia osvity i ministerstva [Humanitarian Challenges for Education and Ministry] / Tyzhden'.ua [The Ukrainian Week]. 5 lyutoho 2015 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do dzherela : <http://tyzhden.ua/Society/129181>.
3. Chy potribna filosofii v Ukraini [Whether Necessary Philosophy is in Ukraine] / Serhiy Datsiuk // Nezaleznyi kul'turolohichni chasopys "Yi". Chyslo 80 / 2015 [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu do dzherela : http://www.ji.lviv.ua/n80texts/Chy_potribna_filisofia.htm.
4. Chy potribna nam filosofii? [Do We Need Philosophy?] / Petro Kraliuk / Den'. Kyiv.ua. 5 lypnia 2005 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do dzherela : <https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/chi-potribna-ukrayini-filosofiya>.
5. Ukrainoznavchi dystypliny u vuzakh zberezhut' [The Courses of Ukrainian Study Remain in Universities Curricular] / V. Kyrylenko // Den'. Kiev.ua [Day. Kiev.ua]. 3 liutoho 2015 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do dzherela : <http://www.day.kyiv.ua/uk/news/040215-ukrayinoznachchi-dyscypliny-u-vuzah-zberezhut-kyrylenko>.
6. Navishcho potribni humanitarni znannya? [What are Knowledge of the Humanities Necessary For?] / Innovations.com.ua. Intel'ekt-proekt dlia kmbc. [Innovations.com.ua. Intellect Project for kmbc.] [Elektronnyi

- resurs]. – Rezhym dostupu do dzherela : <http://innovations.com.ua/ua/articles/op-manage/19374/navisho-potribni-gumanitarni-znannya>.
7. Minosvity pohodylosia zalyshyty u vyshakh filosofsk'ko-humanitarnyy blok i zbil'shyt' hodyny na tsi dystsypliny [Ministry of Education Agreed to Leave in Universities Philosophical and Humanitarian Unit and Increase the Hours of These Courses] / Ridna kraina. Svitohliadnyi portal [Motherland. Worldview Portal] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do dzherela : <http://ridna.ua/2015/02/pislya-shyroko-ho-rezonansu-ministerstvo-osvity-taky-pohodylosya-ne-tilky-zalyshyty-u-vyshah-filosofsko-humanitarnyj-blok-a-j-zbilshyty-hodyny-na-tsi-dystsypliny/>.
 8. Humanitarnyi prostir osvity : suchasni vymiry ta priorityty [Humanitarian Space of Education : the Modern Dimension and Priorities] / L. V. Hubers'kyi / Filososfs'ki problemy humanitarnykh nauk [Philosophical Problems of Liberal Arts] : [zbirnyk prats'] [Elektronnyi resurs]. – Kyiv, 2009. – 500 s. – Rezhym dostupu do dzherela : <http://www.info-library.com.ua/books-text-11392.html>.

Горохова Л. В. Философия и социально-гуманитарные дисциплины в современных вузах.

В статье автором проанализирован вопрос места социально-гуманитарных дисциплин (в том числе философских) в учебных планах современных вузов. Выяснено, что социокультурная ситуация требует не только определения сущности и содержания современной философии, уточнение ее предмета как науки и учебной дисциплины, но и необходимость пересмотра мировоззренческих позиций преподавателей. Констатировано необходимость восстановления философии и ее отраслей не только в пределах вузовского образования, но и в украинском обществе в целом.

Ключевые слова: философия, социально-гуманитарные науки, мировоззренческие позиции, реформирование образования, обязательные дисциплины, выборочный блок.

Gorokhova L. V. Philosophy, Social Sciences and Humanities in Modern Universities.

In the article the author analyses problem of the place of social and humanities studies (particularly Philosophic) in modern universities curricula. It is emphasized that not only facts of history but also events taking place in modern Ukraine prove actual character and importance of the problem in question as well as substantiate at least place which these courses should take in courses on the selection if it is impossible to include them into rank of compulsory ones. Law of Ukraine "On Higher Education" says that the aim of the university education is a personality development by means of patriotic, legal, environmental education, approve in participants' of educational process consciousness moral values, social activity, citizenship and responsibility. It was found out that social and cultural situation requires not only outlining the essence and content of modern philosophy, clarification of its subject but also necessity to revise teachers' outlook positions (which system of values should be offered to future economists, engineers, managers, doctors, teachers, lawyers). It is highlighted that according to modern tendencies of society development should guarantee an outlook aspect of humanitarian education, form basis of students' philosophical thinking and i.e. be a compound part of future professionals' training.

The author emphasized that it is historical development itself that refutes opinions about irrelevance and outdated character of Philosophy. The necessity of restoration Philosophy and its branches as university courses is stated.

Key words: philosophy, social and human sciences, outlook, educational reform, compulsory courses, courses on the selection.